

Brocki, Zygmunt

"Zbliżenia skandynawsko-polskie. Szkice o kontaktach kulturalnych w XIX i XX wieku", Zenon Ciesielski, Gdańsk 1972 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 18/1, 177-178

1973

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Widocznie nie można także było ujednoczyć, rzadko w świecie spotykanego stopnia naukowego docenta, raz podawano jako docent, innym razem jako dozent; czy pisząc „Nr” i „near Moscow”, jeśli chodzi o Dubną; nie ujednoczono także nazw politechnik czy angielskiej nazwy Polskiego Towarzystwa Fizycznego.

Spośród pomyłek o charakterze drukarskim — chyba błędny jest rok urodzenia prof. fizyki teoretycznej D. J. Blochinceva, nazwisko Van Smita zamiast pod V wydrukowano pod S, a słowo „Academician” wcale nie jest imieniem.

Na podkreślenie zasługuje udział w pracach redakcyjnych byłego współpracownika prof. Ludwika Wertensteina, Feliksa Lachmana, który pomagał przy tłumaczeniach z języka rosyjskiego.

WWA jest doskonałym źródłem informacyjnym o współczesnych badaczach zagadnień jądrowych, a jak już zaznaczyłem także i nasi uczeni w ostatnim wydaniu są licznie reprezentowani.

My niestety nie dysponujemy tego typu informacją, jak WWA czy *Wer ist Wer in der Atomforschung und Atomwirtschaft*, wydana w NRF w 1961 r., poza *Informatorem Nauki Polskiej*, wydawanym przez Jerzego Kozłowskiego. Dlatego tym cenniejsze jest dla nas WWA wydane w Anglii.

Ignacy Stroński

NOTATKI BIBLIOGRAFICZNE

Robert Blanché: *La logique et son histoire d'Aristote à Russell*. Paris 1970 Librairie Armand Colin ss. 366.

Dzieło profesora uniwersytetu w Tuluzie R. Blanchégo *Logika i jej historia* obejmuje całość dziejów logiki nie tylko do Russella — jak głosi podtytuł — ale niemal do naszych czasów. Dwanaście rozdziałów książki można by podzielić na 3 części: pierwsze pięć przedstawia logikę starożytną, następne cztery zajmuje się rozwojem logiki klasycznej aż do końca XIX w., a trzy ostatnie — powstaniem i rozwojem logiki matematycznej.

Dla czytelnika polskiego najciekawsza jest część trzecia, autor bowiem poświęca tu sporo miejsca osiągnięciom polskim, opierając się przede wszystkim na pracach T. Kotarbińskiego (*Wykłady z dziejów logiki i Logika w Polsce*). Wymienia zatem Blanché Leona Chwistka jako jednego z twórców prostej teorii typów (s. 339), a obszerniej omawia wkład Jana Łukasiewicza, Stanisława Leśniewskiego i Alfreda Tarskiego jako głównych przedstawicieli „świetnej szkoły logicznej”, zwanej warszawską (s. 343, 345, 357 i inne). Rozpoczyna się zaś książka od przypomnienia bibliograficznego opracowania dziejów logiki, dokonanego w ostatnich latach XVI w. przez gdańskiego uczonego Bartłomieja Keckermanna.

Poważnym brakiem ładnie wydanej książki Blanchégo jest brak indeksów, a przede wszystkim indeksu nazwisk, co znacznie utrudnia korzystanie z dzieła.

E. O.

Zenon Ciesielski: *Zbliżenia skandynawsko-polskie. Szkice o kontaktach kulturalnych w XIX i XX wieku*. Gdańsk 1972 Wydawnictwo Morskie ss. 275, nlb. 2, ilustr.

Jeden szkic tej książki (*W katedrach uniwersyteckich i pracowniach uczonych*, s. 67—106) poświęcony jest historii slawistyki, a zwłaszcza polonistyki w Danii, Szwecji, Norwegii i Finlandii. Pierwsze naukowe zainteresowania Skandynawów Słowiańszczyzną datują się na przełom XVII i XVIII w. i związane są z postacią

znanego orientalisty szwedzkiego, Jana Gabriela Sparwenfeldta (1655—1727), profesora uniwersytetu w Uppsali. Pierwsze uniwersyteckie studium sławistyczne powstało w Kopenhadze, w 1859 r., drugie — w Uppsali: w 1884 r. otwarto tu lektorat języków słowiańskich, a w 1891 r. katedrę, którą objął Jan August Lundell (1851—1940), jeden z pionierów dialektologii szwedzkiej; w 1895 r. powstała katedra sławistyki w Helsinkach, w 1896 r. lektorat a w 1900 r. katedra w Chrystianii, dzisiejszym Oslo. Później powstały studia sławistyczne w innych ośrodkach naukowych Skandynawii.

W szkicu tym Z. Ciesielski charakteryzuje też sylwetki naukowe wyróżniających się badaczy skandynawskich a specjalną uwagę poświęca Józefowi Mikkoli (1866—1946), wybitnemu lingwiście fińskiemu, badaczowi m.in. słowińszczyzny i kaszubszczyzny, zajmującemu się też studiami nad literaturą narodów słowiańskich, oraz Adolfowi Stender-Petersenowi (1893—1963), twórcy ośrodka sławistycznego w Århus, przede wszystkim historykowi literatury, zajmującemu się też badaniami języków i historią sławistyki skandynawskiej.

Z. Br.

Uniwersytet Ziem Zachodnich i tajne kursy uniwersyteckie 1939—1945. Pokłosie wspomnień. Do druku przygotował Jan Wikarjak. Poznań 1972 Wydawnictwo Uniwersytetu A. Mickiewicza ss. 291, ilustr.

W „Kwartalniku Historii Nauki i Techniki” R. 10: 1965 s. 164—165 znajduje się omówienie wydanej w 1961 r. książki W. Kowalenki *Tajny Uniwersytet Ziem Zachodnich — Uniwersytet Poznański 1940—1945*, stanowiącej wyd. 2 rozszerzone broszury *Tajny Uniwersytet Ziem Zachodnich w latach 1940—1944*, która się ukazała w 1946 r. W wydanej w 1971 r. książce *50 lat Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza 1919—1969* Cz. Łuczak dał artykuł *Uniwersytet Poznański w latach hitlerowskiej okupacji*, następnie zaś ukazał się wymieniony w nagłówku tom wspomnień osób związanych z tajnym nauczaniem na tym uniwersytecie, pracującym w Warszawie w latach okupacji, oraz w jego filiach i kursach pozawarszawskich.

Pierwsza część tomu obejmuje 15 wspomnień związanych z kierunkami humanistycznymi, głównie historią i polonistyką, druga — 17 wspomnień odnoszących się do studiów lekarskich i farmaceutycznych. Następne dwa wspomnienia dotyczą Instytutu Morskiego, pierwszego w historii polskiego szkolnictwa wyższego studium ekonomicznomorskiego (studium to kontynuowała Wyższa Szkoła Handlu Morskiego w Gdyni, z siedzibą w Sopocie, później przemianowana na Wyższą Szkołę Ekonomiczną w Sopocie, ta zaś uczelnia była jedną z dwóch, z których powstał obecny Uniwersytet Gdański)¹. Po 5 wspomnień dotyczy kursów uniwersyteckich Uniwersytetu Ziem Zachodnich w Kielcach i Częstochowie.

W tomie są też wspomnienia nie związane z UZZ, umieszczone są jednak tutaj dlatego, że dotyczą działalności dydaktycznej pracowników Uniwersytetu Poznańskiego w czasie okupacji. Jest tu więc bardzo ciekawe wspomnienie Wiktora Steffena o studiach akademickich w Oflagu II/C w Woldenbergu (dzisiejszym Dobiegniewie) i 9 wspomnień profesorów Uniwersytetu Poznańskiego lub wycho-

¹ We wspomnieniu prof. Bolesława Kasprowicza imię jednego ze studentów Instytutu Morskiego, Alfonsa Florczyka, błędnie podano jako Adam (s. 149 i tak samo w skorowidzu nazwisk). Nadto: lokali wykładowych Instytutu Morskiego było więcej niż podaje ten autor na s. 152, powołując się na s. 76 wyd. II cytowanej książki W. Kowalenki: na s. 208 książki Kowalenki mowa jest jeszcze o dwóch lokalach (w sumie było ich 20), wśród nich o moim, w domu przy Nowym Zjeździe 7 (sąsiadującym ze znanym domem profesorów Uniwersytetu Warszawskiego).